

Ref 46**Ett kommunalförbund är behörigt att ansöka om ersättning för utbildningskostnader enligt förordningen om statlig ersättning för asylsökande m.fl.**

9 kap. 2 § andra stycket kommunallagen (2017:725), 1 och 3–6 §§ förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 17 oktober 2023 följande dom (mål nr 1325-22).

Bakgrund

1. En kommun har enligt en särskild reglering rätt till ersättning från staten för utbildningskostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar. Ersättningen beslutas och betalas ut av Migrationsverket.

2. Askersunds, Hallsbergs och Laxå kommuner är medlemmar i kommunalförbundet Sydnärkes Utbildningsförbund och har lämnat över huvudmannaskapet för gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan dit.

3. Förbundet ansökte om ersättning för kostnader för gymnasieutbildning av asylsökande. Migrationsverket avvisade ansökan med hänvisning till att förbundet inte var behörigt att ansöka utan bara kommunerna.

4. Förbundet överklagade till Förvaltningsrätten i Göteborg som avslog överklagandet.

5. Kammarrätten i Göteborg upphävde, efter att förbundet hade överklagat förvaltningsrättens avgörande dit, underinstansernas avgöranden och visade målet åter till Migrationsverket. Enligt kammarrätten var förbundet att betrakta som en kommun vid tillämpningen av regleringen.

Yrkanden m.m.

6. *Migrationsverket* yrkar att förvaltningsrättens dom ska fastställas.

7. *Sydnärkes Utbildningsförbund* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

8. Av 3 kap. 8 § kommunallagen (2017:725) framgår att kommuner får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund.

9. I 9 kap. 2 § andra stycket föreskrivs att när ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner tillämpas för förbundet.

10. Av 1 och 3–6 §§ förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. (asylersättningsförordningen) framgår att en kommun kan ha rätt till statlig ersättning för utbildningskostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

11. Sydnärkes Utbildningsförbund har tagit över huvudmannaskapet för gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan från kommunerna. Förbundet har därmed tagit över ansvaret för allt som har med dessa verksamheter att göra.

12. Av 9 kap. 2 § andra stycket kommunallagen följer då att asylersättningsförordningens bestämmelser om en kommuns rätt till statlig ersättning för kostnader för gymnasieutbildning ska tillämpas för förbundet. Det är alltså förbundet som är behörigt att ansöka om ersättning för kostnader för sådan utbildning, inte kommunerna.

13. Det var således fel av Migrationsverket att avvisa förbundets ansökan. Som kammarrätten funnit ska Migrationsverkets och förvaltningsrättens avgöranden därför upphävas och målet visas åter till Migrationsverket för prövning av om förbundet har rätt till den sökta ersättningen. Överklagandet ska följaktligen avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten*, *Classon*, *Baran*, *Haggren* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreteraren Sanna Eriksson.

Förvaltningsrätten i Göteborg (2021-10-01, Olsson):

Det är ostridigt i målet att det är hemkommunen som har rätt att ansöka om ersättning för uppkomna utbildningskostnader.

Frågan i målet är då om förbundet är att betrakta som en kommun och med hänsyn härtill har möjlighet att ansöka om ersättning för utbildningskostnader enligt asylersättningsförfordningen.

Förbundet omfattas av kommunerna Askersund, Hallsberg och Laxå. Tidigare var även Kumla med i förbundet men är det inte längre. Förbundet är en egen juridisk person helt skild från kommunen och enligt förvaltningsrättens mening innebär detta att förbundet inte är en kommun. Detta innebär att förbundet inte kan erhålla ersättning enligt asylersättningsförfordningen. Det förhållandet att förbundet under ett antal år har erhållit ersättning ändrar inte denna bedömning. Migrationsverket har därför haft fog för sitt beslut att avvisa förbundets ansökan om ersättning för utbildningskostnader och överklagandet ska därför avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (2022-02-09, Falkendal, Huldén och Areskoug):

Sydnärkes Utbildningsförbunds yrkande om att det ska beviljas statlig ersättning kan inte prövas av kammarrätten som första instans. Det kammarrätten således har att pröva är om Migrationsverket har haft fog för att avvisa förbundets ansökan om statlig ersättning på den grunden att förbundet inte är behörigt att ansöka. Migrationsverket har avvisat ansökan eftersom det inte är en kommun som gjort den. Myndigheten har som stöd för sin bedömning bl.a. angett två kammarrättsdomar (Kammarrätten i Jönköpings domar den 24 februari 2020 i mål nr 3463-19 och 3464-19).

Kommuner och regioner får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund (3 kap. 8 § kommunallagen). När ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner eller regioner tillämpas för förbundet (9 kap. 2 § andra stycket kommunallagen).

Asylersättningsförfordningen innehåller bestämmelser om kommuners och regioners rätt till statlig ersättning för vissa kostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar (1 §). En kommun eller en region har rätt till ersättning för kostnader för utbildning i form av bl.a. schablonersättning samt, efter en särskild prövning, särskild ersättning för vissa extra eller extraordinära kostnader (3 och 5 §§).

Kammarrätten konstaterar att Sydnärkes Utbildningsförbund är ett kommunalförbund. Samverkan i kommunalförbund är som utgångspunkt möjlig för alla kommunala angelägenheter (se prop. 1996/97:105 s. 67). Av inlämnad förbundsordning framgår att förbundet är huvudman för bl.a. gymnasieskola och gymnasiesärskola, vilket innebär ett övertagande av ansvaret från medlemskommunerna för dessa verksamheter. Förbundet finansierar sin verksamhet genom medlemsbidrag från kommunerna och andra intäkter. Enligt kammarrättens uppfattning kan detta inte alls

likställas med situationen i angivna kammarrättsdomar, där det inte var ett kommunalförbund som ansökte om ersättning.

Det står klart att Sydnärkes Utbildningsförbund, i enlighet med 9 kap. 2 § andra stycket kommunallagen, är att betrakta som en kommun vid tillämpningen av asylersättningsförordningen. I målet har inget annat framkommit än att de aktuella utbildningskostnaderna avser kommunalförbundets verksamhet. Förbundet är således behörigt att ansöka om statlig ersättning för kostnaderna. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas och målet återförvisas till Migrationsverket för prövning av om förbundet har rätt till sökt ersättning.

– Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden och återförvisar målet till Migrationsverket för prövning av om förbundet har rätt till sökt statlig ersättning.